

Natura 2000 w Europie

2015-09-29

Środowisko przyrodnicze Europy ulega ciągłym zmianom. Ubocznym skutkiem rozwoju cywilizacyjnego - postępu technologicznego, urbanizacji oraz intensyfikacji przemysłu i rolnictwa - jest między innymi spadek różnorodności biologicznej oraz fragmentacja ekosystemów, co ma negatywne skutki dla społeczeństwa. W obliczu takich zagrożeń dostrzeżono konieczność wzmocnienia ochrony prawnej zasobów środowiskowych. Rozwój idei ochrony przyrody postępował w poszczególnych krajach w zróżnicowanym tempie. Proces integracji europejskiej ułatwił podjęcie i koordynację działań na rzecz spójnej ochrony dziedzictwa przyrodniczego w skali niemal całego kontynentu.

Kluczową kwestią w aspekcie wysiłków różnych krajów europejskich na rzecz ochrony przyrody stało się stworzenie wspólnych podstaw prawnych. Jednymi z pierwszych aktów tego rodzaju były Konwencja Ramsarska dotycząca ochrony obszarów wodno-błotnych (1971 r.), Konwencja Bońska o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (1979 r.) oraz Konwencja Berneńska o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz siedlisk przyrodniczych (1982 r.). Te działania okazały się niewystarczające, czego objawem było ciągle obserwowane w skali europejskiej i globalnej zmniejszanie się różnorodności biologicznej. W efekcie w ramach Konferencji Narodów Zjednoczonych na temat Środowiska i Rozwoju, która odbyła się w 1992 r. w Rio de Janeiro, przyjęto kolejne dokumenty określające fundamentalne zasady w polityce społeczno-gospodarczej nakazujące uwzględniać ochronę środowiska, a wśród nich Konwencję o zachowaniu różnorodności biologicznej (zwaną Konwencją z Rio). Głównym celem jej realizacji jest ochrona bioróżnorodności w skali globalnej oraz zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiskowych, a także sprawiedliwy podział korzyści czerpanych z zasobów genetycznych.

Aby możliwe było osiągnięcie takich celów w ramach wspólnot europejskich przyjęta została w 1979 r. tzw. dyrektywa ptasia (Dyrektywa 79/409/EWG Rady z dnia 2 kwietnia 1979 r. o ochronie dziko żyjących ptaków, która zastąpiona została nową [Dyrektywą 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa](#)). Jako akt prawa ściśle powiązany i rozwijający wizję działań nakreślonych wcześniej w odniesieniu do ptaków, w 1992 r. przyjęta została tzw. dyrektywa siedliskowa ([Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory](#)), która zobowiązała państwa członkowskie Unii Europejskiej do wprowadzenia podstaw prawnych dla rozwoju sieci obszarów chroniących zagrożone w skali europejskiej gatunki roślin, zwierząt i rodzaje siedlisk przyrodniczych. Te dwie dyrektywy przewidują stworzenie systemu obszarów stanowiących spójną funkcjonalnie sieć - Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000, umożliwiającą realizację spójnej polityki ochrony zasobów przyrodniczych na obszarze Unii Europejskiej, tworzoną przez wyznaczone w ramach dyrektyw: ptasiej i siedliskowej obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). Obowiązek wyznaczania obszarów Natura 2000 dotyczy wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej, a więc i Polski.